
AASTATEL 2002-2008 EESTI KOHTUTES MENETLETUD KORRUPTSIOONIKURITEOD

Projekti eesmärk oli viia läbi analüüs kohtutes menetletud korruptsioonijuhtumitest, et selgitada välja valdkonnad, mis vajavad põhjalikumat riigivõimust sõltumatut käsitlemist. Põhiline probleem, millele otsiti vastust käesolevas projektis, oli järgmine. Kuidas on korruptsioonikuritegude menetlemine Eesti kohtutes toimunud perioodil, mil korruptsioonile kui nähtusele pööratakse nii siseriiklikult kui ka rahvusvaheliselt üha enam tähelepanu? Vaatluse alla võeti kohtusüsteemi võime reageerida adekvaatselt korruptsiooni efektiivsema kontrollimise vajadusele, samuti püüti kaardistada selle tegevuse põhilised kitsaskohad. Analüüsi tegemiseks kasutati lõpetatud kohtuasjade (arhiveeritud) toimikuid Eesti kohtutes aastatel 2002-2008 menetletud korruptsioonikuritegude kohta ja riiklikku kuritegevuse statistikat.

Rahvusvaheliselt aktsepteeritud arusaama järgi tähendab korruptsioon võimu väärkasutamist isikliku kasu saamiseks avalike huvide arvelt.¹ Korruptsioon baseerub monopoolsel otsustamisvabadusel ja aruandekohustuslikkuse puudusel. Aastaid peeti korruptsiooni vaid mittelääne ühiskondade juurde kuuluvaks paratamatuks kaasnähtuseks, kuid täna on korruptsiooni ohtlikkust ja selle parema kontrollimise vajadust tunnistanud ka arenenud lääneriikides.

Korruptsiooniga seotud nähtusi post-kommunistlikes maades on liigitatud kolmeks. Madala tasandi korruptiivsus avaldub ametnike ja kodanike igapäevases suhtlemises (nt ametnik võtab altkäemaksu või pistist, teeb takistusi normaalses asjaajamises). Järgmise taseme korruptsioonist võib rääkida siis, kui riiklike (avalike) institutsioonide esindajad kasutavad avalikke ressursse isiklikel eesmärkidel (nt „müüakse” riigieelarvelt rahastatavaid töökohti, saadakse isiklikku kasu riikliku järevalve teostamisest). Kõige kõrgema taseme korruptsioon seisneb riiklike institutsioonide allutamises korruptiivsetele võrgustikele (nn riigi pantvangistamine, ülevõtmine korruptantide poolt). Korduvalt on nenditud madalama taseme korruptsiooni lihtsat tuvastatavust võrreldes kõrgema taseme korruptsioonijuhtumitega.

Eesti kriminaalseadusandlus lähtub valdavalt korruptsiooni nn kitsast määratlusest ning seob selle ametipositsiooni mõistega - korruptsioonikuriteod on pandud toime viisil, kui isik kasutab ära oma ametipositsiooni isikliku hüve saamiseks. Korruptsiooni laiem käsitlus seob korruptsiooni avaliku võimu väärkasutamise ehk sellega, missugune on isiku asend võimuhierarhias. Avaliku võimu omandamine, omamine ja teostamine on poliitika, mis tähendab, et korruptsiooni laiema käsitluse korral laieneb tähelepanu peale ametipositsiooni omajate ka poliitilise positsiooni omajatele. Veelgi enam, niisuguse käsitluse korral võib poliitilist korruptsiooni pidada primaarseks ja ametnike korruptsiooni pigem sekundaarseks nähtuseks, mis sõltub esimesest.

¹ Sellist üldmääratlust kasutab ka organisatsioon *Transparency International*.

Käesoleval ajal on kõigist toimepandud ja registreeritud korruptsioonisüütegudest ülevaate saamine muutunud keeruliseks, spetsiaalset pingutust nõudvaks ettevõtmiseks. Kokku võidakse nüüd kvalifitseerida korruptsioonisüütegudena enam kui 30 seaduserikkumist.

Eestis on vaadeldaval perioodil registreeritud kokku üle 2700 korruptsioonikuriteo. Kõige rohkem selliseid kuritegusid (569) on registreeritud KarS § 291 all ehk võimuliialdusena, mis moodustavad 21% korruptsioonikuritegudest. Teisel kohal arvukuselt (466) on KarS § 289 ehk ametipositsiooni kuritarvitamine, mis kaotas kehtivuse 2007. aastal. Kolmandal-neljandal kohal registreerimise sageduselt on ametialane võltsimine (KarS § 299- 379 juhtumit) ja ametialane omastamine (KarS § 201- 374 juhtumit), millele omakorda järgnevad altkäemaksu andmine (263 juhtumit) ja altkäemaksu võtmine (236 juhtumit). Omaette spetsiifiliseks korruptsioonikuriteoks on keelatud esemete toimetamine kinnipeetavate kätte, mida kvalifitseeritakse aine ja eseme ebaseadusliku üleandmisena kinnipidamiskohas ametniku poolt (KarS § 325 lg2 p2- kokku 39 juhtumit). Poliitiline korruptsioon on registreeritud kuritegudes esindatud kahe juhtumiga, millest viimane leidis aset 2008. aastal.

Alates 2004. aastast kehtib Eestis kriminaalkohtumenetluse läbiviimisel võistlevuse üldpõhimõte, kus maksimaalselt paremale tulemusele jõutakse süüdistava poole (riik ja seda esindav prokurör) ja kaitse (süüdistatav ja teda esindav kaitsja) võistlemisel.

Läbiviidud empiiriline uuring kujutas endast pilootuuringut korruptsioonikuritegude kohtupraktikast ülevaate saamiseks. Eesmärkideks oli analüüsida kohtupraktikat, et iseloomustada korruptsioonikuritegudes kohtu all olnud isikuid, tuua esile nende poolt toime pandud kuriteod, samuti leida need tööalad ja töötamise valdkonnad, kus kõige sagedamini korruptsioonikuritegusid oli toime pandud. Kriminaalmenetluse seisukohalt oli eesmärgiks teha kindlaks menetluse algatamise alus, algataja, menetluse liik, samuti need jälitus- ja menetlustoimingud, mis selle käigus läbi viidi. Kohtumenetluse puhul püüti iseloomustada kolme taseme kohtutes vastu võetud otsuseid, nende edasikaebamisi ja kohtumenetluste lõpptulemeid.

Korruptsioonikuritegudega seotud kohtuasjade väljaselgitamine ja analüüs toimus järgmiselt. Esmalt esitati justiitsministeeriumile järelepärimine, et saada ülevaade kõigist Eesti kohtutes ajavahemikul 2003-2008 menetletud ja arhiveeritud korruptsioonikuritegude kohtuasjadest.² Eesmärgiks oli saada täpne nimekiri kõigist vaadeldaval ajavahemikul Eesti kohtutes menetletud korruptsioonikuritegudest, mis mahuvad ametialaste kuritegude mõiste alla ning mis on kättesaadavad. Seejärel telliti Eesti kohtutest välja arhiveeritud kohtuasjad, mis töötati läbi lähtudes varasemalt välja töötatud metoodilisele juhendile. Materjali kogumiseks külastatati järgmiseid kohtuid: Harju Maakohus, Järva Maakohus, Lääne-Viru Maakohus, Narva Linnakohus, Pärnu Maakohus, Tallinna Linnakohus, Viru Ringkonnakohus.

Kokku töötati läbi 282 kohtuasja, milles oli isikutele esitatud süüdistus 978 erineva kuriteo toimepanemises. Uuringuga hõlmati 417 isikut (kohtualust), kes jagunesid soo järgi 387 (93%) meheks ja 30 (7%) naiseks. Isikute vanus oli suhteliselt kõrge (mediaanväärtus 40,5

² Kuni 31. detsembrini 2005. jõustunud avalikud kohtulahendid asuvad kohtustatistika ja kohtulahendite andmekogus (KOLA) (www.kola.just.ee). Alates 01. jaanuar 2006. jõustunud avalikustamisele kuuluvad lahendid on kättesaadavad kohtute infosüsteemis (KIS) (www.kohus.ee/kohtulahendid).

eluaastat) ületades märgatavalt kurjategijate keskmise vanuse, mis jääb varasesse täiskasvanuikka.

Isikud jagunesid sõltuvalt toimepandud kuritegudest järgmiselt. Sageduselt esimesel kohal oli altkäemaksu-pistise võtmise süüdistusega isikud (39%), neile järgnesid 31% altkäemaksu/pistise andjad, ametialase kuriteo kitsamas mõttes toime pannud isikud (21%), viimasena võltsimise, riigihanke korraldamise tingimuste rikkumise toimepannud (6%) ja muu kuriteo toimepannud (2%).

TABEL 1. ISIKUTE JAOTUS SÕLTUVALT TOIMEPANDUD KURITEGUDEST

Grupid	Isikute arv	Osakaal (%)
1 - KarS §-d 289, 290, 291	88	21,1
2 - KarS §-d 293, 294	163	39,1
3 - KarS §-d 295, 296, 297, 298	130	31,2
4 - KarS §-d 299, 300	27	6,5
5- Muud kuriteod (KarS §-d 201 lg2 p3, § 325 lg2 p2)	9	2,1
Kokku	417	100,0

Valdava enamiku (90%) korruptsioonikuritegudes süüdistatavatest moodustasid Eesti kodakondsusega isikud. Teisel kohal olid kodakondsuseta isikud, kes moodustasid 5% süüdistatavatest ja Vene kodakondsusega isikud (4%). Korruptsioonikuritegude toimepanejate hulgas on Eesti kodanike osakaal kõrgem kui üldse kurjategijate hulgas, kus see moodustab viimastel aastatel ca 70%. Kui mitte-eesti kodakondsusega isikutele oli esitatud süüdistus korruptsioonikuriteos, oli neist enam kui 90% tegelnud pistise või altkäemaksu andmisega.

TABEL 2. ISIKUTE JAOTUS SÕLTUVALT KODAKONDSUSEST (ANDMED PUUDUVAD 46 JUHTUMI KOHTA)

Kodakondsus	Isikute arv	Osakaal (%)
Eesti	333	89,8
Vene	16	4,3
Muu kodakondsus	3	0,8
Kodakondsuseta	19	5,1
Kokku	371	100,0

Kas korruptsioon kohtuasjade andmete järgi on „valgekraede kuritegevuse” liik? Vaadeldes kohtualuste haridust ilmneb, et ametialaseid (korruptsiooni-) kuritegusid toimepannute haridustase on suhteliselt kõrge. Kesk-eri ja kõrgharidusega isikud moodustasid kõigest korruptsioonikuritegusid toime pannud isikutest ca 61%, mis ei ole iseloomulik kurjategijatele üldiselt. Vaadates eraldi altkäemaksu/ pistise võtjaid, oli nende hulgas kesk-eri ja kõrgharidusega isikute osakaal veelgi kõrgem, ulatudes 85%.

TABEL 3. ISIKUTE JAOTUS SÕLTUVALT HARIDUSTASEMEST (ANDMED PUUDUVAD 73 JUHTUMI KOHTA)

Haridus	Isikute arv	Osakaal (%)
Algharidus	7	2,0
Põhiharidus	9	2,6
Keskharidus	117	34,0
Kesk-eriharidus	110	32,0
Kõrgharidus	101	29,4
Kokku	344	100,0

Samas näitas analüüs, et väga kõrge või kõrge ametipositsiooniga isikuid oli kohtualuste hulgas 63, mis moodustasid kõigest kohtualustest 15%. Võib julgelt öelda, et sarnaselt registreeritud kuritegudele moodustavad kohtutes menetletud korruptsiooniasjadest enamiku pigem madala astme ametnike poolt toime pandud kuriteod. Õiguskaitsefääriga oli töökohtade järgi üldse seotud ca 130 isikut. Kõrgeid ametnikke nende hulgas praktiliselt polnud ja töökohtade järgi fikseeriti üks kohtunik, 3 juhtivinspektorit, üks tollipunkti juhataja. Toimepandud kuritegudest valdava enamiku moodustavad mahukad altkäemaksuvõtmise asjad, kus ühe kohtuasja raames on süüdi mõistetud suur hulk ametnikke.

Kõige sagedamini oli kriminaalmenetlust alustatud politseiprefektuuride poolt ning sellised juhtumid moodustasid 41% kõigest asjadest. Teisel kohal sageduselt oli KAPO, kelle arvele langes kõigest algatatud kriminaalasjadest 24%. KAPO roll on kasvanud pärast seda, kui selle institutsiooni pädevusse anti kohalike omavaltsuste juhtide korruptsioonikuritegude menetlemine. Kolmandal kohal korruptsioonikuritegude menetluste alustamiselt on muud uurimisasutused ja prokuratuur kumbki 14% osakaaluga. Muudest asutustest moodustasid valdava enamuse Piirivalveameti ja Maksu- ja Tolliameti uurimisosakonnad. Keskkriminaalpolitsei oli algatanud 6% analüüsitud kriminaalasjadest.

TABEL 4. KRIMINAALMENETLUSE ALGATANUD INSTITUTSIOON (ANDMED PUUDUVAD 24 JUHTUMI KOHTA)

Kriminaalmenetluse algataja	Juhtumite arv	Osakaal (%)
Politseiprefektuur	162	41,2

KAPO	95	24,2
Prokuratuur	56	14,2
KKP	23	5,9
Muu institutsioon	57	14,5
Kokku	393	100,0

Kriminaalmenetluse algatamise põhiliseks aluseks oli kõigist juhtumitest, mille kohta vastav teave toimikus sisaldus (vähem kui pooltes analüüsitud toimikutes leidis selle kohta informatsiooni), kas eelnev jälitustegevus, kogutud teave või laekunud informatsioon (46% juhtudest). Asutusteks, kuhu niisugune informatsioon oli laekunud, olid eelkõige KAPO ja KKP. Neile juhtumitele järgnesid kodanike ja ametiisikute avaldused, kaebused 27%. Neist suure moodustasid osa isikud, kellelt oli nõutud altkäemaksu, pistist. Sageduselt järgmisena tulid kriminaalasja eraldamine varasemast kriminaalasjast ja õiguskaitseametnike ettekanded (19%), millest suure osa moodustasid ettekanded neile vahetult pakutud altkäemaksu kohta. Muude kuriteo kohta saadud teadete osakaal oli ca 10%, milleks olid näiteks artikkel ajalehes, naistepäevaüritusel kuuldu jms. Toodud andmed näitavad, et kriminaalmenetlusi algatatakse ligi pooltel juhtudel eelneva jälitustegevuse käigus kogutud info põhjal.

TABEL 5. KRIMINAALMENETLUSE ALGATAMISE ALUS (ANDMED PUUDUVAD 262 JUHTUMI KOHTA)

Kriminaalmenetluse algatamise alus	Juhtumite arv	Osakaal (%)
Eelnev informatsioon, jälitusteave	71	45,8
Kodanike kaebused, avaldused	42	27,1
Kriminaalasja eraldamine, õigusametnike ettekanded	29	18,7
Muud allikad (nt artikkel ajalehes)	13	8,4
Kokku	155	100,0

Väga oluline oli teha kindlaks, millised kohtumenetluse liigid on olnud kasutusel korrupsioonikuritegude puhul. Üldmenetlus ehk võistlev menetlus moodustas kõikidest menetlustest 40% ja 60% moodustasid lihtmenetlused. See tähendab, et rohkem kui poolte isikute puhul tehti otsus menetluse lihtsustatud viisil läbiviimise tulemusena. Lihtmenetlustest absoluutse enamuse moodustasid kokkuleppementlused (50% kõigist menetlustest) ja väikese

osa lühimenetlused (2% kõigist menetlustest). Kokkuleppementluste osakaal korruptsioonikuritegude puhul on kõrgem, kui selle menetlusliigi üldine kasutamissagedus.

TABEL 6. MENETLUSTE LIIGID (ANDMED PUUDUVAD 19 JUHTUMI KOHTA)

Menetluse liik	Esinemise sagedus	Osakaal (%)
Üldmenetlus	158	39,7
Kokkuleppemenetlus	199	50,0
Lihtmenetlus (täpsustamata)	33	8,3
Lühimenetlus	8	2,0
Kokku	398	100,0

Kohtueelse uurimise käigus viidi kõige sagedamini läbi järgmisi jälitustoiminguid: salajane audio-videosalvestuste tegemine (34% juhtumitest), salajane pealtkuulamine (31%), kuriteo matkimine (24%) ja kõneeristuste tegemine (13% juhtumitest). Muid jälitustoiminguid korraldati oluliselt harvemini. Menetlustoimingute puhul oli sagedasem vastastamine (35 juhtumit), millele järgnes panka esitatud järelepärimine arve seisu kohta (12 juhtumit) ja isiku äratundmine fototabeli abil (11 juhtumit). Ekspertiisidest viidi läbi dokumendiekspertiise (8), allkirjaekspertiise (8 juhtumit), sõrmejäljeekspertiise (7 juhtumit), DNA ekspertiise (4 juhtumit) ja hääleekspertiise (3 juhtumit).

TABEL 7. LÄBIVIIDUD JÄLITUSTOIMINGUD

Jälitustoiming	Läbiviidud (juhtumite arv ja osakaal (%))	Mitte läbiviidud (juhtumite arv ja osakaal (%))	Andmed puuduvad (juhtumite arv)
Audio-videosalvestus	135 (34,4)	257 (65,6)	25
Salajane pealtkuulamine	122 (31,1)	270 (68,9)	25
Kuriteo matkimine	95 (24,4)	295 (75,6)	27
Kõneeristuse tegemine	50 (12,9)	336 (87,1)	31

Ringkonnakohtusse kaevati edasi 67 isiku suhtes tehtud otsused, mis moodustasid kõigist juhtumitest 16%. 40 isiku suhtes jäi I astme kohtu otsus jõusse, 27 isiku suhtes otsused muudeti. Muudetud kohtuotsuste osakaal korruptsiooniasjades oli kõrge moodustades kõigist korruptsiooniasjadest 6% ja apelleeritud asjadest 40%.

Riigikohtu kriminaalkolleegiumile esitati kassatsioonikaebus³ 34 juhtumil (12% kõigist esimese astme kohtu otsustest), neist jäeti menetlusse võtmata 20 juhtumit, madalamate kohtute otsused jäid jõusse 7 juhtumil (2,2% korrupsiooniasjadest), madalama taseme kohtuotsus tühistati kas täielikult või osaliselt 7 korral (2,2% korrupsiooniasjadest).

Korrupsioonikuritegude süüdistusega kohtu all olnud isikutele tehtud lõplikud otsused jagunesid järgmiselt. Õigeks mõisteti kohtu poolt 11% isikutest ja kohtumenetlus lõpetati prokuratuuri ettepanekul natuke enam kui 3% juhtudest. Kõige sagedamini mõisteti karistuseks vabadusekaotuslik karistus tingimisi, mida rakendati 64% juhtudest. Rahaline karistus määrati 11% juhtudest ja reaalne vanglakaristus 5% juhtudest. Šokivangistuse osakaal, mida määrati koos tingimisi vabadusekaotusliku karistusega oli 3,2%. Natuke alla 2,7% moodustasid ÜKT ja muud sanktsioonid.

TABEL 8. KOHTUTE POOLT TEHTUD OTSUSED (ANDMED PUUDUVAD 10 JUHTUMI KOHTA)

Kohtuotsus	Juhtumite arv	Osakaal (%)
Tingimisi vanglakaristus	262	64,4
Rahaline karistus	46	11,3
Reaalne vanglakaristus	21	5,2
Šokivangistus koos tingimisi vanglakaristusega	13	3,2
ÜKT ja muu	11	2,7
Õigeks mõistetud	41	10,0
Kohtumenetlus lõpetatud	13	3,2
Kokku	407	100,0

Tingimisi mõistetud vangistused varieerusid 4 kuust 3 aastani, tüüpiline karistuse pikkus oli 1,5 aastat vangistust ja enimmääratud katseaja pikkus oli 3 aastat. Reaalse ärakandmisele määratud vangistuse pikkus tingimisi mõistetud karistuse raames (nn šokivangistus) võis ulatuda kahest kuust kuni 7 kuuni. Lisakaristusteks, mida sageli kasutati tingimisi karistusi määrates, oli avalikus teenistuses, politseis, riigiasutuses töötamise õiguse äravõtmine mingiks perioodiks. Reaalne vanglakaristus varieerus kahest kuust nelja aastani, keskmine mõistetud vangistuse pikkus oli 2 aastat. Rahalised karistused sõltusid sellest, kas neid määrati füüsilistele või juriidilistele isikutele. Juriidiliste isikute puhul oli summa alates 80 000 kuni 170 000 kroonini. Füüsiliste isikute keskmine rahaline karistus oli 23 000 krooni. Kuriteo objekti konfiskeerimine kui muu mõjutusvahendi kasutamine tähendas tavaliselt altkäemaksu või pistise summat ning see võis ulatuda kuni 85 000 kroonini.

³ Teistimise ehk juba jõustunud kohtuotsuste läbivaatamisi ei olnud.

Järeldused

Eesti senine ametlik korruptsioonivastane tegevus arvestab eelkõige lihtsamat laadi s.o madalama taseme korruptsiooniilminguid. Karistusseadustikus on leidnud aset niisuguste koosseisude rohkenemine, mida liigitatakse korruptsioonikuritegedeks. See on toimunud erinevates karistusseadustiku peatükkides, mis raskendab tervikliku pildi saamist korruptsioonikuritegude hulgast ja nende dünaamikast.

Korruptsioonivastase võitlusega seotud õigusaktide vastuvõtmine ei ole toonud kaasa suurt muutust kohtupraktikas, vaid tähelepanu keskendub endiselt altkäemaksu/pistise juhtumitele. Eesti kriminaalseadustes on korruptsiooni määratletud vastuoluliselt, mis ei soodusta selles valdkonnas valitsevat õigusselgust. Ühest küljest püütakse korruptsioonikuritegusid siduda jätkuvalt kitsalt vaid ametiseisundi kuritarvitamisega, kuid teisest küljest püütakse laiendada korruptiivse käitumise, korruptiivsete tegude mõistet valdkondadesse, kus ametiseisundi ja ametiisku mõiste kasutamine pole lihtne.

Kõige suurem probleem siinse kriminaal-justiitsüsteemi jaoks on kõrgema taseme korruptsioonijuhtumite menetlemine. Teoreetiline, ideoloogiline sihiasetus seostub enamasti korruptsiooni kui reaalsel võimu omavate isikute kuritegevusega, kohtupraktika tegeleb aga enam madalama taseme ametnike korruptsioonijuhtumitega.

Kõrgema taseme korruptsioonijuhtumide s.h korruptiivsed võrgustikud jäänud piisavalt käsitlemata. Organiseeritud ja (või) raske korruptsioon (ehk kõrgema taseme korruptsioon) on eristatud ebaõnnestunult, ebaselgelt, kuigi see omab väga suurt praktilist tähendust. Ka siin tuleb liikuda järjest laiema korruptsioonikäsitlemise poole, et kriminaalõiguslikult oleks kaetud ka võimalikud korruptiivsed võrgustikud ja nende tegevus (nt riigi pantvangistamine).

Poliitiline korruptsioon on jäänud vajaliku tähelepanu alt välja, kuna sellest arusaamine, et parteiliste huvide näol on tegemist isiklike huvidega, pole piisavalt juurdunud. Laiema korruptsiooni mõiste juurutamine Eesti kriminaalseadusandlusse tooks kaasa teistsuguse lähenemise poliitilisele korruptsioonile.

Erakonna kõikide sissetulekute ja annetajate avalikustamine on kõige tähtsam osa erakonna rahastamise kontrolli süsteemist, mis peab võimaldama hinnata saadud annetuste võimalikke seoseid tehtud otsustega riigi või kohaliku omavalitsuse tasandil. See lubaks avastada juhtumeid, kus poliitilisi otsuseid ei ole tehtud mitte avalikes, vaid mõne konkreetse annetaja huvides.

Probleemiks on korruptiivse käitumise jätkuv tolereerimine, sest tegelikult peetakse korruptsioonikuritegusid avalikkuse poolt kuni tänase päevani oluliselt kergemateks üleastumisteks, kui seda on näiteks rasked isikuvastased kuriteod. Eesti ühiskonna teatav korporatiivsus, mis tuleneb väiksusest ja võimuladviku sotsiaalse tausta sarnasusest, on niisuguste hoiakute kestmist kahtlemata soosinud. Meedias tuleks oluliselt rohkem valgustada korruptsiooni olemust, nagu seda mõistetakse kaasaegsetes läänelikku tüüpi demokraatias.

Oluliseks ja positiivseks tuleb lugeda kaks aastat tagasi tehtud täiendust Kaitsepolitseiameti põhiülesannetes, mille hulka lülitati võitlus suuremate kohalike omavalitsuste juhtide poolt toime pandud korruptsiooniga. On ilmne, et kaitsepolitseinike võimalused niisugusel tasemel korruptsioonijuhtumite menetlemiseks on paremad ja vastavad suuremal määral esitatavatele

väljakutsetele kui politseiametnike võimalused. Samuti on olnud õigustatud spetsialiseerunud prokuröride ja prokuröri abide rakendamine.

Väga raske on saada selgust, kui paljude korrupsioonikuritegude puhul lõpetatakse menetlus enne asja kohtusse jõudmist. Süüdistus jääb esitamata, kuna prokuratuur leiab, et see mingil seaduses sätestatud põhjusel pole otstarbekas. Eriti, kui kohus on mõistnud menetluse lõpetamisel oportuuniteediga välja raha riigi tuludesse, mille süüdimõistmata jäänud isik peab maksma, ei ole avalikkusele selge, kas süüdistatav oli siis tegelikult süüdi või mitte.

Võistleva menetluse puhul on eesmärgiks jõuda võimalikult ratsionaalsel viisil mõlemaid pooli rahuldavate otsusteni. Liiga palju on niisuguseid kokkuleppemenetlusi, mille käigus tehakse küll süüdimõistev otsus, kuid tegelikult jäävad kasutusel olnud skeemid, võimalikud korrupsiivsed võrgustikud tuvastamata. Suur osa otsi jääb n.ö lahtiseks, mis pole hea avalikkuse suhtumise kujundamise seisukohalt ja uute kuritegude ärahoidmise mõttes.

Teemad ümarlaua arutamiseks ehk millises suunas peaks valdkonda edasi uurima?

1. Kas õiguskaitseametkonnad peaksid edaspidi enam keskenduma korrupsioonikuritegudele laiemas mõttes, kuhu oleksid suuremal määral hõlmatud lisaks ametialastele kuritegudele ka muud korrupsioonikuriteod? Mis teeb ühe korrupsioonijuhtumi nn „raskeks” ja teise „kergeks” ehk raske korrupsioonikuritegevuse defineerimise, piiritlemise, määratlemise probleemid?
2. Poliitiline korrupsioon - kas olematu või siiani märkamatuks jäänud korrupsiooni liik? Kas tuleks enam tegelda erakondade rahastamisega seotud probleemistikuga, mis oleks tähtis samm poliitilise korrupsiooni piiramisel Eestis?
3. Kas oleks vajalik korrupsioonikuritegude monitooringusüsteem alates kuriteofakti teadasaamisest kuni karistuse kandmiseni (mehhanism)? Kui oluline oleks saada ülevaade korrupsioonikuritegude kriminaalmenetluste mittealgatamise või lõpetamise täpsematest alustest, samuti neist võimalustest, mille kaudu korrupsioonijuhtum väljub kriminaaljustiitsüsteemist?
4. Kas on aeg rääkida vandekohtu institutsiooni sisseviimisest Eestis? Milline on võistleva menetluse põhimõtete ja lihtmenetluste sobivus korrupsioonikuritegudega tegelemiseks?
5. Kas peaks olema laiemale avalikkusele suunatud spetsiaalne saade Eesti Televisioonis, kus analüüsitakse konkreetseid korrupsioonijuhtumeid, nende toimumist, lõppresultaate?